

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמנוא בארה"ק. רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנטיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת אה"מ – שבת הגדול – חג הפסח

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בס"ד, עש"ק פרשת אה"מ פסח
י"א ניסן תשע"א – שנה ב' גליון ס"ז

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

ירושלים	6:32	7:46	8:26
בני ברק	6:47	7:48	8:23
ניו יורק	7:17	8:19	8:51
קנדה	7:25	8:28	9:00

נא לטמור על קדושת הגליון

את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים (שמות לד יח).

אפשר לומר הענין של אכילת מצה ואיסור חמץ, כי זה ידוע דברי הוהר הקדוש (ח"א ריא.) עה"פ 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה' (בראשית מז ד), מכאן, דשכינתא נחתת עמיה בגלותא, ובכל אתר דישראל אתגלו, שכינתא אתגליא עמהון.

ולכן ע"י מצוות אכילת מצה מעלים ומתקנים את השכינה ביותר, כמו שמבואר בוהר הקדוש (ח"ב קפג:): שמצה הוא מיכלא דמהימנותא.

וזהו שמרמזו הה' של 'מצה' לה' תתאה של שם הוי"ה בחינת השכינה, שנתקן ע"י אכילת מצה. והמ"צ של 'מצה' מרמז האו"ך מתקנים השכינה בשלימות, כי זה ידוע מה שמבואר בוהר הקדוש (ח"ג פג. שער הגלגלים הקדמה מז) שכל אדם מישראל צריך לקיים את כל התרי"ג מצוות התורה, במחשבה דיבור ומעשה, כמ"ש כפ"ך ובלבבך לעשתו (דברים ל יד), כדי להשלים לבושי נפשו ולתקנם שלא יהא לבושא דחסרא, ואז הם המצוות בשלימות, כי אם ח"ו יחסר אחד משלשה בחינות האלו, יצטרך לבא בגלגולים רבים עד שיקיים כל תרי"ג מצוות התורה בשלימות.

וזהו שמרמזו מ"צ של 'מצה' שהוא בא"ת ב"ש שם י"ה בחינת מחשבה. וגם נקרא מצה 'לחם עני' (דברים מז ג) ואמרו חז"ל (פסחים קמז:): לחם שעונין עליו דברים הרבה, בחינת דיבור. ואכילת מצה גופא הוא בחינת מעשה. ולכן חג הפסח צריך להיות דוקא בחודש האביב כי

ינדבר הוי"ה אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנותם לפני הוי"ה וימתו (טו א).

צריך להבין למה כתוב 'וימתו' ג"כ נכשלו בזה, וזה שמרמזו לנו שנראה כמזירתת מאחר שכבר כתוב 'אחרי מות'. והנראה לומר שהרי יש כמה דעות בחז"ל (עיין בבבל הטורים שמביא ו' דעות) מה היתה חטאם של נדב ואביהוא או שהיו שתויי יין או שלא נשאו אשה וכו', עכ"פ רואים שהיה אצלם חיסרון בשלימות.

וזהו מש"כ בתחילה 'אחרי מות שני בני אהרן' היינו שכאן מרמז מיתה לחסרון ולא למיתה ממש, שהיה אצלם חיסרון בדברים שמנו חז"ל, אבל מש"כ אח"כ 'וימתו' זה כבר מדבר על מיתה ממש על מה שנגזר עליהם.

והנה יש לומר מהו כוונת חז"ל שאמרו ששתויי יין היו, כי זה ידוע מחז"ל (שמו"ר נא ח) שהמשכן היתה תיקון לחטא העגל, ושורש של כל החטאים הוא חטא אדה"ר, ואיתא בחז"ל (ב"ר יש ה) שחזה סחמה ענבים ונתנה לו לאדה"ר. ובפרט לפי מה שמבואר בוה"ק (ח"ג קיא:): שאדה"ר עבד ג"כ עבודה זרה ע"ש. וזה גם מבואר בוהר הקדוש (ח"א עג.) שנח רצה לתקן חטא אדה"ר ולא עלתה בידו ואדרבה קלקל יותר עיי"ש.

לפי זה יש לומר שנדב ואביהוא רצו ג"כ לתקן החטא של אדה"ר, והם צריך להבין למה כתוב 'וימתו' חז"ל שתויי יין היו. ולכן אמרה התורה 'ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארץ ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת' היינו משום שענין בני' י"פ טו"ב, בני' השם אה"ה היוצא מר"ת של א"ת השמים ואת הארץ, היינו שבריות העולם נברא בכחינת טוב בלי שום תערוכת רע, כמו שכתוב על כל יום 'כי טוב', והמשנה באבות (פ"ה מ"א) אומר שבעשרה מאמרות נברא העולם, וזה מרמז הי"פ טו"ב שהוא על כל העשרה מאמרות, אבל ע"י חטא עה"ד נפגמה בחינת טוב של העולם שנתערכה ברע, כמ"ש 'ותרא האשה כי טוב העין למאכל' (בראשית ג ו) שראה שברע יש ג"כ טוב.

וזהו שאמרה התורה אימתי מותר להיכנס בפנים, רק 'כי בענין אם יתקן את החטא של עה"ד, שפגם את הטוב שבעולם ועירב טוב ברע, על הכפרת' שיכפר על חטא של אדה"ר.

ולכן מיד הוהירה התורה 'יין ושכר אל תשת' וגו' כי מזה יכול לבוא ח"ו להיפוך התיקון של חטא עה"ד, והקב"ה יעזור שיהיה במהרה התיקון השלם בב"א.

(רעוא דרעיון תשס"ט לפ"ק)

(רעוא דרעיון שבת פסח תש"ע לפ"ק)

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בָּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֵּאֵל לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד יָצֵאתוּ וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל (טו ז).

רצה לומר 'וכל אדם' בין צדיקים בין חסידים, בין פשוטי אדם בני אדם. 'לא יהיה' היינו שלא יהיו בעצמם שום ממש, כאלו אינם בעולם הזה כלל, והוא עיקר התפשטות הנשמות כנודע, לזה כתיב פסוק בין 'לא יהיה' ל'באהל מועד' להורות שזה דבור בפני עצמו שלא יהיה בעצמה שום מנושות בעת שהוא הולך להתפלל, או לומר בבית המדרש אבל אח"כ כשבא באהל מועד בבית המדרש ששם מתועדים הרבה אנשים ביחד, היינו בעת כוואו 'לכפר בקודש' בתפלה או בלמודו, כנודע שעיקר התפלות ולמודם בתורה היא כדי שיכפר מה שפגם למעלה בקודש, וזאת צריך שיהיה 'עד צאתו' משם, היינו מהתחלת ביאתו עד צאתו מבית המדרש צריך בר ישראל להתחזק עצמו לבחינת אדם בר ישראל, כמו"ש ויגבה לבו בדרכי הוי"ה (דברי הימים ב' יז ט). וכן כתיב תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו (תהלים פה לה), כלומר מתי הוא 'תנו עוז לאלהים' כש'ישראל גאותו' דקדושה. נמצא כשמתנהג אדם בר ישראל בזה הדרך שבתחלה הוא עניו ושפל, ואח"כ בשעת התפלה והלימוד הוא מתחזק כי הוא איש יהודי, וכל העולמות עומדים עליו דיוקא לשמוע ממנו האותיות והתיבות שמוציא מפיו, אז בודאי בלי שום ספק 'וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל והבן.

(ב' בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

עֲרוֹת אַחֵי אַבְיָה לֹא תִגְלַהּ וּגְו' (יה יד).

היינו 'אחי אביך' שלא ידבר שום דיבור רע על שום בר ישראל, שלא יגלה 'ערות אחי אביך' שבשמים, כשמוסרין נפשם על קידוש השם בכה, מכל שכן בפועל, הרי הם עולים למדרגות אבא ואמא, והם אחים ממש אל הקב"ה, והרי אנו רואים קל שבקלים מוסר עצמו בפועל על קידוש השם, ולמה ידבר סרה ויגלה ערות אחי אביך שהם ישראל, אפילו על הפחות שבפחותים לא ידבר סרה ולא שום דיבור רע.

(זהר ח' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

ע"י סיפור יציאת מצרים ממשיך נפלאות לכל יום

לֹא תִירָא מֵהֶם זָכַר תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה הוִי"ה אֱלֹהֶיךָ לְפָרְעֹה וּלְכָל מִצְרַיִם (דברים ז ח).

והענין כי כל האותות והמופתים והנפלאות שעשה הש"י עמנו, הם קיימים לעד להשפיע מעין כוח לעולם, ומקרא מלא (וימיה לב כ) אשר שמת אותות ומופתים בארץ מצרים עד היום הזה, כי הם מאירין לדור דור, על כן צוה הש"י לספר בנפלאותיו וביציאת מצרים, להמשיך מן הארה והפתיחה הראשונה, שעשה עמנו עד היום הזה נסים ונפלאות ויגאלנו, ויכניע את שונאנו ערב רב והרשעים הגוים, וישמידם וכיריתם וישפילם במהרה בימינו.

וזהו שאמר בכאן 'לא תירא מהם זכר תזכר' שתעשה בחינות 'זכר' דבר משפיע כזכר, כי הפלא הוא זכר להשפיע אותות ומופתים 'עד היום הזה', והראשון נקרא זכר, וכשזוכרין אותו לאשתעי ביציאת מצרים, נעשה זכר להשפיע 'עד היום הזה' נוראות ונפלאות, 'מימים ימימה' (שמות ג) הראשון נקרא 'מימים' לשון זכר, להמשיך 'למימיה', והוא זכר תזכר את אשר עשה ה' אלהיך לפרעה המסות הגדולה' (דברים יז יח), וזוה דתשתי ותזכר את המפתים והאתת שנעשו בימי פרעה, יהיה זאת הפתיחה שנפתח בימי מצרים זכר משפיע נפלאות 'עד היום הזה'.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

מעם המחלוקת בין הרמב"ם ל'הראב"ד בענין מיבול המצה

מצוה שיהיה מלח על השולחן, ובפרט מי שהוא מושרש קין יהיה מאד, מרן האר"י (שער רוח הקודש דף י). ובוה תבין דברי הרמב"ם (פ"ח מחמין ומצה ה"ח) שפסק לאכול מצה בחרוסת, הוא הטעם כיון שיש לפניו דבר שהוא משובח מן המלח מחוייב לאכול פרוסת הביציעה בדבר המשובח, כיון שעומד לפניו הכרח שיטבול בו את הביציעה המצה, כי חרוסת שלהם היה מפירות יקרים הרבה מוטעם ביותר, וכתב עליו הראב"ד (השנתן שם) זה הבל, ותמהו עליו (המגיד משנה שם) למה לו להתביל את הדבר שהוא מוכר אצל הגוונים הראשונים עיין שם (מבא בהגות מימוניה שם אות ח), אבל באמת כוונת רבינו רוח הקודש שלו היה זה הבל, מי שושרשו הבל אין צורך למלח ודי בלפתו, אבל מי שהוא מושרש קין בהרכה שיטבול במלח ולא בחרוסת, והוא ענין נפלא.

(ז"ר והב' סימן קסו סק"ג מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיִּצְאָנוּ הוִי"ה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גָדֹל וּבְאֵתוֹת וּבְמִפְתֵּימַיִם (דברים כו ח).

וכל זה הוא ממש יציאת מצרים שבכל יום 'אשר שמת אותות ומפתים בארץ מצרים עד היום הזה' (וימיה לב כ), כי בכל יום אדם יורד לכמה בחינות הסתרות וחשכות וחלישות דעת וכמה מחשבות, וצדיק באמונתו שמאמין שאין שום מציאות שרואה ושומע בלתי הש"י וכל מאורעות הם בהשגחה פרטיות, אוי באמונה זאת יהיה בחיות אלהות ונעשה בריה חרשה ממש, וזהו יציאת מצרים שבכל יום אדם נגאל, וכל זה אינו אלא התגלות רוח הקודש והתגלות הדעת דעלמא דנוקבא להיות הלב מלא אור ודביקות וחיות אלהות בלימוד התורה בהרגשה גדולה, 'ובמרא גדל' וכל זה מעלמא דנוקבא, אך דעת דדבורא 'ולכל המורא הגדול אשר עשה משה' (דברים לה יב) שהעלה את ישראל מעלמא דנוקבא להתגלות אלהות דעת דדבורא כמו שיתגלה לעתיד בימי המשיח ב"ב, ולכך 'המורא הגדול' תרויהון מלאים וא"ו, שבשעת מתן תורה העלה משה את בני ישראל למדרגות התגלות דדבורא.

והיינו 'היו ענין ראות את מוריד' (ישעיה לב כ) 'וכל העם רואים את הקולות וירא העם ויגעו' (שמות כ טו), וכן לעתיד יראו אותיות התורה והתפלה שלומדים ומתפללים יהיה לנגד עינים, שהם עולמות מצוהצחות, וגוונים של אש להט, ויראו היכלות ועולמות של מעלה, וזהו דעת דדבורא ראה ממש ולא הרגשה בלבד, וזהו 'המורא הגדול שעשה משה לעיני כל ישראל' שהראה להם כל העולמות והאורות והמלאכים והצחצחות של מעלה מתגלים 'לעיני כל ישראל' והוא דעת דדבורא, וכשאמרו 'קרב את' (דברים ה כד) ירדו לדעת דעלמא דנוקבא, ונסתלק מהם 'המורא הגדול' מלא ואו אספקלריא המאירה עד לעתיד ב"ב, 'היו ענין רואות' 'כי עין בעין יראו' (ישעיה נב ח), ובאמת יש יחידי סגולה שזיכנו עצמם בתכלית הזיכור, וזכו לראיה ממש, שרואים האורות בעיניהם, כמו מרן האר"י ומרן הריב"ש רש"י והראב"ד ורב האי גאון וכל הגוונים.

ורבי אליעזר בן עזריה אמר 'לא זכיתי שתאמר יציאות מצרים בלילות' (ברכות פ"א מ"ה) היינו באמירה לומר לחבירו, ראה בענין התגלות אלהות וחיודש עולמות, שאין אורות ועולמות עליונים מתגלים, כי חשך הקליפות גורם, שאי אפשר 'שתאמר' באמירה ראה בענין 'יציאות מצרים', עד שדרשה בן זומא והמשיך לשעתו ביטול הקליפות, והראה לכל אש מלהמות סביבו, ואורות ועולמות עליונים בהתגלות רב כמו שיהיה לעתיד, כי בן זומא הוא אחד מיורדי המרכבה, והראה לשעתו מה שיהיה לעתיד בהתגלות רב 'לעיני כל ישראל'. וחכמים סברי כי תכלית זה יהיה לימות המשיח ע"ש בתולדות וישלח והבן היטב.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

'ובמרא גדול' זה גלוי שכינה (הגדה של פסח). לכך חסרין וא"ו, ומבואר בדברי מרן אור שבעת הימים הריב"ש מוב (בעש"ט עה"ת שמות טו) שבגאולת מצרים לא יצא מן הגלות אלא דעת דנוקבא, עיין וישלח בתולדות יעקב יוסף, ענין גלות מצרים היה שחסר מהם הדעת להכריע שיש בורא המחדש בכל רגע מעשה בראשית, והוא ממלא כל עלמין, ולית אתר פנוי מניה, וממש אלופו של עולם בכל תנועה, עד שבא משה בחינות הדעת (פע"ח שער הג' הפסח פ"א), ועל ידי הנסים שנעשה על ידו, נתפרסם בעולם שיש בורא המחדש ומחיה בכל רגע כל העולמות, ולית אתר פנוי מניה ממש, אמנם בחינות דעת זה שנתגלה במצרים היה דעת דנוקבא, 'ובמרא גדל' חסרין וא"ו, כי היו שקועין במ"ש שערי מומאזה בקטנות ובחשכות גדול, ושם נתגלה עליהם אור שכינתו יתברך בהרגש ובנועם וזו השכינה, בחיות מופלא מעין עוה"ב, ובוה ידעו שאין שום מציאות בלתי הש"י, ובכל לבושין וכסוין והסתרות פנים, שם אלופו של עולם, ובדעת זה שאדם יודע שהקב"ה מסתתר שם בכל תנועה ותנועה, ואלופו של עולם בכל תנועה, אוי בדיעה זאת 'יתפרדו כל פועלי אוין' (תהלים צג י) ואין זה הסתרה כלל, כי תיכף מרגיש חיות ואור אלהות, אבל לגבי חייבא אשתי ואסתתר (תיקו"ז תיקן כו ע"א), שאינם מאמינים במציאות אלהותו יתברך בכל תנועה, ולכן אשתי ואסתתר לגבייהו, ואינן מרגישים שום אור וחיות, ולכך כחשו ב"ה ויאמרו לא הוא.

ולכך בא המצוה 'אנכי הוי"ה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' (שמות כ ב) שהיית בשערי המומאזה עד קרוב לאבירה, ושם נתגלה השכינה, והאיר לך בדעת לגאול אותך, וזוהו תדע ותאמין שבכל תנועה אלופו של עולם שם מסתתר. והוא מצות עשה, שידע האדם שאין שום מסך מבידיל בינו לבין אלהיו, ובפרט בשעת תורה ותפלה, גם שיעלו לפניו כמה מחשבות זרות וחומות נשגבות, ידע שהם לבושין וכסוין שהקב"ה מסתתר שם, לראות למי יפנה לכבד, ויאחו צדיק דרכו לומר הדברים כפי המדרגה שעומד שם, ויכניע עצמו בתולעת ממש לפני קונו, ואו בנקל שיכוא על ידי זה להתפשטות הגשמינות, ולדבק עצמו באותיות, ואע"פ שהאותיות הם עדיין חומריות, ובפרט כשהם מעורבין במחשבות, אעפ"כ אין שום מציאות בלתי הש"י, ויתחזק עצמו לרדק נפשו בעולמות נשמות אלהותו יתברך, בהכנעה גדולה שפל ונבוה, ובלבד מלא אור ושמה, כי בתוך האותיות שורה רוחניות אלהותו יתברך, המשמח לב ומאירות עינים, וכאשר אנשי הדעת יודעין זה שאלופו של עולם בכל הבל ודבור ותנועה, או נשברין כל החומות ונסתלקין כל המחשבות, בגלוי השכינה אורו יתברך המאיר, ובסוד 'ובמרא גדל' זה גלוי שכינה.

דיני ומנהגי חג הפסח

שבת הגדול

- א. בשבת הגדול לא אומרים עבדים היינו.
- ב. בשבת הגדול מפמזרים תמיד וערבה.

ערב פסח

- ג. בבין השמשות אור ל"ד שואבים מים מתוך גהר בכלי קטן, ושופכים לתוך כלי גדול, ומונה במספר א' ב' ג' וכו'.
- ד. לבריקת חמץ חובש רבינו את ה'ספודיק' מפרוות 'סובל' שהיה חובש ביומא דפגרא ר"ח הנוכה וכו'.
- ה. לפני בריקת חמץ היתה הרבנית שמה עשרה פתיתי חמץ במקומות שונים עמופים בנייר.
- ו. הרבי מוכר בעצמו את החמץ לגוי.
- ז. מחמירים שלא למכור חמץ גמור.
- ח. בערב פסח שורף רבינו בעצמו את החמץ.
- ט. רבינו אופה את המצות בערב פסח כשהוא חבוש ב'שמריימל', ואומר הלל בלי ברכה רק פעם אחת ולא יותר.

בשעה"ט (פ"ט ו' סק"ד בכללי השמועה אות ד) כתב וז"ל: ובערב פסח מנהג ירושלים כשאופן המצות נזמרין הלל ומברכין לפניהם ולאחריהם, וכל אחד יכול לנהוג מנהג הזה.

ליל הסדר

- י. ביום טוב של פסח צריך לזוהר מאד ממשוהו חמץ, ויין כשר.

(הקדמת אור עיניים ח"ב כא)

- יא. לפני הקידוש אומרים 'קדש' ולפני הרהיצה אומרים 'ורחץ' וכן בכל הסדר.
- יב. בפסח צריכין לברך על הגפן על כוס קידוש, כי שוהין בהגדה ויתר משעה, וכן כל כיוצא בזה.
- יג. ברכו ברכה ראשונה על כל כוס מד' כוסות, וברכה אחרונה אמרו אחרי כוס ראשון וד'.
- יד. מעיקר הדין בכוס קידוש וכן ארבע כוסות של פסח, אם אין לו אלא כוס גדול ואין לו אלא רביעית יין, יכול לברך ולקדש ולהבדיל ולקיים מצות ארבע כוסות, אעפ"י שהכוס מחזיק מלא לוגין, אם יש בו רביעית יין מותר לכתחלה לברך ולקדש עליו.

כ"ב רבינו בשעה"ט סימן קפ"ג, ועיין בשו"ע סימן תעב סעיף טו.

- מו. כרפס חייב לאכול כוית ולימול ידי, ולברך בורא נפשות על הכרפס.

כ"ב רבינו בשעה"ט סימן קנ"ח פ"ג, וכו' בברכ"י סק"ד בשם הרשב"ץ

- מז. לכרפס לקח צנונית ולא תפוח אדמה.

דעת רבינו בשעה"ט ס' ד' סק"ב דעל תפ"א מברכין שהכל, וכו' באוצה"ח וי"ד דף קפ"ח ע"ב. איתא בירושלמי שביעית (פ"ט ה"א) מהו כרפס שבהרות רבי יוסי רבני יודא אמר פטרסולני, ופירש רבינו במעשה אורח, וסחם כרפס ניקרא 'סעלדי' ומצוי הוא.

- יז. לארבע כוסות השתמשו רק בכוס קריסטאל ולא של כסף או מתכת.

מעם מה שנהגו לקחת כוס קריסטאל לארבע כוסות. אפשר לומר דאיתא מרן הארז"ל (שעה"כ פסח דה) דענין הד' כוסות של ליל פסח הם כנגד ג' אלה"ים במיליהם, כי כן כוס הוא בנימיריא אלה"ים, וידוע שהוא כבוד הקמנות, וכדי שלא לרמוז בחינת קמנות כידוע, נהגו לקחת כוס זכוכית שאינו נראה כל כך. (לקוטי דיבורים מב"ק אדמו"ר שליט"א תשס"ט לפ"ק)

יה. נהגו שכל אחד ואחד מהבנים שואלים הד' קושיות בעמידה על הספסל, בקמן החל ובגדול כלה.

- יט. לאכילת מרור לקחו חסא ולכורך תמכא (שקורין 'חריין') מפוררת.

- כ. בעשר מכות ובסימנים שפכו מהכוס ולא מבלו באצבע מהכוס ושפכו.

כ"ב בפ"ח ע"ש עשר חג המצות פ"ג, בהגהת הגמרא בשם המהר"ח.

- כא. מדרקדים לאכול את האפיקומן לפני חצות בליל הלילות.

עיין בשעה"ט סימן רל"ח, דבליל שני יש להקל.

- כב. מוונני כוס של אליהו ופותחין את הדלת ואומרים 'ברוך הבא' על ביאת אליהו הנביא, ואומרים שפך חמתך וכו'.

כג. מיד אחרי חתימת ישתבח שחו כוס רביעי.

כ"ב הגמ"א סימן תפ סק"ב בשם הב"ח ורש"ל.

כד. מוונני קצת מכוס של אליהו הנביא לתוך כוס הד' באמצע השתיה.

כה. פומונים שלאחר ההגדה לא היו אומרים כלל רק היו שרים חסל סידור פסח והיו יוצאים בריקוד.

חג הפסח

כו. ביום ראשון של פסח במוסף או הוא עת רצון לקבל תשובתו בכל לבו ונפשו, לזה צריך לזוהר מאד או בהפלת מוסף.

(הקדמת אור עיניים ח"ב כא)

כז. בימי חג הפסח שרים לפני חזרת הש"ץ דשחרית את הפיוט ברח דודי.

כח. לפני תפילת מוסף מכריזים משיב הרוח ומוריד הטל.

עיין בשעה"ט סימן קיד ס"ב

כט. בחזרת הש"ץ אחרי מלך עזר ומושיע ומנן אמר בדעתו אביעה חידות וכו' עד נקוקי סעיפים, ואח"כ התחיל אלהינו ואלוהי אבותינו מל תן לצרות ארצך וכו'.

ל. בכל יו"ט שרו יה אלי וגואלי, חוץ מיו"ט שאומרים הוכרת נשמות.

לא. בשבת חוה"מ פסח קורא כל אחד בפני עצמו מהחומש שיר השירים, לפני התצאת ס"ת.

חול המועד

לב. אסור להניח תפילין בחוה"מ, והמניח אותם חייב שתי מיתות לשמים, כמבואר בזהר וברבנו מנחם עזריה, וכל מי שיש בידו למחות צריך למחות בשלום ובהשקט ובאהבה.

לג. בחוה"מ בתפלת ערבית התחילו מברכו ולא אמרו והוא רחום.

ספירת העומר

לד. וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' מדיני המצוה למימני יומי ושבוני בכל לילה שיהיו תמימות, וכל לילה חלק מצוה בפני עצמו ואם שכח ולא מנה בלילה מונה ביום בברכה ואם גם ביום שכח, מונה בשאר לילות עם כל ישראל בברכה, כך הוא דעת כל הראשונים ואין ביד פוסק אחד להכריע נגד רוב בנין ורוב מניין, וכך הנהגת אדמו"ר זצ"ל וכל הצדיקים כך הלכה פסוקה בלי גימגום, שאם שכח לספור יום אחד, סופר בשאר לילות בברכה, שאם אתה אומר לו שלא יברך, גם הוא אינו סופר בכוונה והוא על חנם, שכך הלכה פסוקה בכל הראשונים ונהוג בכל מקום ובכל זמן בזכרים.

(אוצר החיים אמרו מצוה שנ, שוה"ט סי' ו' סק"ד)

לה. בליל שני של פסח ספרו ספירת העומר בבית המדרש לפני אמידת עלינו לשבח ולא אמרו קדיש אלא אחרי עלינו לשבח.

לו. בימי הספירה אע"פ שעבר אחר לפני התיבה היה הרבי סופר ספה"ע.

לז. לפני לשם יחוד היה אומר 'הריני סופר ספירת העומר' אחרי המלים 'מנחה חדשה לה' הוסיף שבעה שבועות חספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות, ואח"כ אמרו לשם יחוד וכו'.

לח. ב'שלחן' ביום ב' של פסח שרו נוסף על היוצרות גם 'כמה מעלות טובות' 'מזמור שיר חנוכת הבית' ו'שושנת יעקב'.

שביעי של פסח

לט. בשביעי של פסח שרים לפני חזרת הש"ץ דשחרית את הפיוט יום ליבשה.

מ. בשביעי של פסח אחרי ברכת מזהי המתים אמרו ימלך ד' לעולם אלוהיך ציון לדור ודור הללויה ואתה קדוש יושב תהלות ישראל אל נא. והיוצרות של השירה מ'ובכן ויושע ה' ביום ההוא' עד 'ובכן ולך תעלה קדישה כי אתה קדוש ישראל ומושיע, נקדישך' וכו'.

מא. רבותינו ערכו שולחן באחרון של פסח.

עיין בספר דעת ברוך מסקליע (עמוד מ') שהביא שנאחרון של פסח עשה סעודה מחמת מרן הבעש"ט זיע"א ניצול ביום ההוא מליטמים בחזרות מאיסטמבול, שהיה רוצה לנסוע לא"י לחביא את משיח צדקינו, וצוה לבניו ותלמידיו שיעשו סעודה ביום ההוא וזכר להם שקרה לו, ע"ש.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

צדיקים ואוכלים קרבן פסח

וספרו שהצדיקים בליל פסח הולכים להקריב קרבן פסח בירושלים ואוכלים שם את הקרבן פסח, וכמ"ש בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק (שמות י"ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי, שהקב"ה העלה את בני ישראל על עננים והביא אותם לבית המקדש להקריב קרבן פסח ע"ש, ושכן כתב בספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו ז"ל (מאמר אם כל חי פ"ג סימן כג) שאלוהי הנביא שעדנו חי יורד ומקריב קרבנות בבית המקדש בזמן הזה ע"ש.

חשב אותו חסיד היות זהו זמן רב מהמעשה דלעיל, וגם רבינו לא נמצא כבר בחיים, והתיר לעצמו לספר להם מה שראה בעיניו דבר פלא הג"ל.

ועיין גם מה שכתב בכתבי שם (אות כ'), שמעתי כמה פעמים מב"ק אדמו"ר זלה"ה [הוא הרה"ק מוה"ר אברהם מרדכי זצ"ל מולושיץ נכד רבינו], שאמר: שיוכל לומר זאת אפילו לפני ב"ד של מעלה, שפעם אחת בליל ראשון של פסח כשהיה אצל רבינו, כאשר אמר רבינו את ברכת אכילת מצה, לא ראה צורתו איזה רגעיים, כי היתה הברכה בהתפשטות הגשמיים ע"כ. וכנראה שהיה כמ"ש לעיל שזה לאכול קרבן פסח בירושלים.

(מב"ק מרן האדמו"ר שליט"א)

פעם אחת היה חסיד אחד ומדקדק במצות. והיה סוחר מפולין שנסע לרגל מסחרו לגאליציעין, ואיחר בדרכו וראה שלא יוכל לבוא לביתו לחג הפסח, ונמלך לבוא לקאמרנא ולהתאכסן בבית רבינו הגה"ק איש אלקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א, כי חשש להתאכסן במקום אחר מחמת כשרות, אך בבית רבינו היה בטוח בזה מבחינת כשרות שיהיה למתדרין מן המתדרין, ובא לרבינו ובקשו להתאכסן אצלו, אך רבינו דחה אותו באומרו שאצלו בסדר ליל פסח אף אחד לא נמצא, רק הוא והרבנית והמשמש נער קטן כדי שלא יבין מה שרואה, ויכול להשיג בשבילו אכסניה כשרה אצל מי שהוא אחר, אך הסוחר התעקש מאד להיות אצל רבינו בחג הפסח, וביקש בכל לשון של בקשה, באומרו: שאינו מאמין ואינו יכול לסמוך על אף אחד אלא על רבינו. ולבסוף הסכים רבינו, אך בתנאי שלא יספר לאף אחד מה שיראה בליל הסדר, ונתן לו תקיעת קף על זה.

ובליל הסדר אמר רבינו ההגדה בהתלהבות גדולה מאד, ובאמצע אמירת ההגדה ראה שרבינו נעלם, וכסאו נשאר ריק, רק שמע קול דברים דברי ההגדה שאמר רבינו ותמונת רבינו לא ראה וזלתי קול, ואחר זמן מה חזר לראות את רבינו.

ואחר זמן רב כשרבינו כבר לא היה בחיים, ישבו חסידים ואנשי מעשה בביהמ"ד בפולין

הרה"ק רבי אשר ישעיה בן רבי אליעזר ליפמאן זצוק"ל מראפשיץ י"ד ניסן תר"ה

תולדותיו

נולד לערך שנת תקל"ז לאביו הצדיק הנסתר מעיר וורשא רבי **אליעזר ליפמאן** ולאמו הרבנית מרת פרומט בת הרה"ק רבי **אשר הורוויץ הגדול מנאראל** נוי"נ למהר"ם **טיקטין** ולמעלה בקודש, ונקרא שמו אשר ע"ש זקינו הנ"ל. בוצין בוצין מקטפיה ידיע, ומנעוריו עסק יומם ולילה על התורה ועל העבודה, ומעולם לא יצא מכותלי בית המדרש. שמו הגדול הלך לפניו ורבים משועי ונגידי העיר רצו לזכות בו לחתן ולהזיל ממון רב מכיסם להכניס ספר תורה החי בביתם, אמנם בסוף זכה בו כידוע הרה"ק רבי **נפתלי צבי מראפשיץ** זצוק"ל בעל הזרע קודש, ובהקשר לזה מסופר שלהרה"ק רבי נפתלי צבי היה לו בת אחת יחידה ושמה רייצא, והדרך היה בתלמידי רבינו הרה"ק רבי **יעקב יצחק החוזה מלובלין** זצוק"ל להתייעץ איתו לפני גמר כל שידוך אם הוא הזוג הנכון, ובתו של רבי נפתלי צבי בגרה כבר אחרי שהחווה דחווה על כל שידוך ושידוך שהציעו לו, פעם כשעבר רבי נפתלי צבי דרך עיר הבירה וורשא ואיקלע לבית המדרש היכן שרבי אשר ישעיה לא פסיק פומיה מגריסא, וראה לפניו העלם חמודות ומצא חן בעיניו בחור, וכאבן המושך נמשך לבו אחריו לאהבו ולבחור בו לחתן לבתו היחידה, שאל אותו רבי נפתלי צבי: במה עוסק אביך, והשיבו בחור: שהינו חייט העיר, וביקש ממנו רבי נפתלי צבי: שהליכנו לבית אביו כי נקרע ממנו מלבושו, ובשעה שנתן לחייט מלבושיו לתקן, אמר לו: בחנתי את בנך והוא ישר והגון, רצוני להשתדך עמך, החייט שלא הכירו חשב שהוא אדם פשוט, עשה לו תנועת ביטול, ואמר לו: בני היקר הזה אלף רובל רוצים ליתן בשבילו לנדן, ענה לו רבי נפתלי צבי: לך לרב העיר ותאמר לו שרב העיר מראפשיץ רוצה להשתדך עמכם, כששמע החייט דבריו וגם שהוא רב, הלך להתייעץ עם רב העיר וורשא, כששמע רב העיר במה המדובר, אמר לו: רוץ מהר ואל תתמהמה וגמור השידוך עם רבה של ראפשיץ הרוצה להשתדך עמכם, וכן הווה שנגמר השידוך בשעה טובה. בעת ההיא נסע רבי נפתלי צבי יחד עם החתן אל החווה הלובלין להודיע לו שגמר שידוך, תחילה הרע קצת בעיניו שגמר השידוך מבלי ברכתו, אבל אחר שהראה לו החתן, אמר לו החווה: חכם עדיף מנביא, ברוך מנביא אשר, וכשנפרדו לשלום, אמר לו החווה: אכן זהו הזיווג האמיתי, והתבטא עליו: איגט קרבן פסח, והיה לפלא, ואחר שנסתלק בערב פסח ראו ראיית החווה למרחוק.

שנות העמידה

נסע להסתופף בצל צדיקי הדור, אצל המגיד הקדוש רבי **ישראל מקאזניץ** זצוק"ל, והרה"ק רבי **אברהם יהושע העשיל** האוהב ישראל' **מאפסא** זצוק"ל, והרה"ק רבי **מנחם מענדל מרימנוב** זצוק"ל. רבות הסתופף בצל רבינו החווה מלובלין, וזכה להיות אצלו על חג הפסח

מבאר רבותינו

ובעת שעליתי לקבל אפי שכונתא, לקבל פני הצדיק מוהרי"ר **אשר** אבי"ד דק"ק **ראפשיץ**, שאל אותי: אני רואה פניך מאירין ושמחים, מה זה. והשבתי: אילו היה חולק עמי קדוש ישראל, והיה נוטל המוחין וחיות שלי, הייתי נופל ברוע פנים, אבל עתה צעירים ישחקון שם, וכשאני עומד אחר חצות לילה ללמוד, וכן הציצית והתפילין והתפלה מאירים עלי כאור השמש בצהרים, מה לי לחוש לקול פיטפוט עופות טמאים, והשיב הצדיק: אעפ"כ חלישות דעת הוא, ולמעלה חוששין מאוד מלהחליש דעת.

כמו שמצינו במחלוקת חזקיה הנביא עם ישעיה, זה אומר אני מלך וזה אומר אני נביא (ברכות ז'), והוקשה, הלא צדיקים גמורים היו, ובודאי מחלוקתם לא היה בכבוד המדומה, אלא באיזה דרך עבודה. והענין, כי נביאים הם נצח והוד, וחזקיה מלכות המקבלת אורה מן הנביאים נצח והוד, וישעיה סבר בזמן המקדש לא צריכים לכרוע ולהשפיל המדריות עליונות להעלות המלכות, אלא היא עולה מעצמה, וחזקיה סובר אף בזמן השלום צריך לירד וכרוע וא"ו לגבי ה"א להעלותה.

ועשה הקב"ה פשרה, שחלה חזקיה, והכל מודים שבעת החולה והגלות, שצריכין לירד מדריות עליונות להעלות מדריות התחתונות, דלא פליגי אלא בזמן המקדש, דסברת חזקיה דזה לא יהיה אלא בזמן המשיח בגאולה העתידה, וישעיה סובר אף בזמן המקדש, אבל בזמן הגלות והחולה לא פליגי. ולמה לא אמר הקב"ה לישעיה היאך הוא ההלכה, כי אין כאן איסור והיתר דנאמר וזבחים ל' (י) 'לא בשמים הוא', אלא שלא רצה להחליש דעת שום אחד להשפילו על שכנגדו, עד כאן אמרי קדוש.

והשבתי לו, שהקב"ה ברוב רחמיו מרחיב דעתי בזיו אורו שאין דעתי נחלשת, כי באמת בכל עת שאני מרגיש חלישות דעת גדול, מלך עליון שרחמיו מרובים מטעים אותי מאור עולם הבא, ומוזה מתרחב דעתי בשמחה ובעוז בפנים מאירות.

(נתיב מצותיך אמונה שביל א' אות ט', מרינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א)

אשרי מי שאינו קוצף ורוחו נמוכה ושפלה הרבה, וכן הוא אומר (מ"ז יח) 'לשארית נחלתי', למי שמישים עצמו שירים, אשרי אדם שישים עצמו עפר, שהכל ירמסהו, ויהיה כאסקופה תחתונה שהכל דשין בה ממש, וכל זה לא ירגיש מרוב אור וחיות ודביקות אלהות, שמאיר על לב נשבר ונדכא, עד שלא ירגיש בשום צער, וכך השבתי להצדיק מוהרי"ר **אשר מראפשיץ** כשעמדו עלי רשעים גמורים, בשנת כ"י לא' נחשי' בעיקב' (תר"ג), תג"ר וקטטה על חנם, אלא מרוב קנאה ורשעות בבזיונות וחירופין, שלא נשמע כמוהם בדברי רשע והיתול ושקרים, ואני שתקתי, וכמעט שלא הרגשתי, ושאל אותי הצדיק שקבלתי פניו: אני רואה פניך מאירין, והשבתי לו: הקב"ה מטעימני מאורו המתוק עד שאיני מרגיש כלל, ומה לי בפטפוט עופות טמאים, ויתר הדברים כתבתי בנתיב שלי (נתיב מצותיך שם) יעו"ש

(זוהר חי ח"א קצה. מרינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א)

בליל הסדר, ובערגה סיפר איך שבעת אכילת האפיקומן נטף סביבות פיו הקדוש נטפי שומן, שזכה שאליהו הנביא זכור לטוב הביא לו קרבן פסח כידוע שהיה כן להרבה צדיקים ואכמ"ל. וביחוד קיבל מרות חמיו רבי **נפתלי צבי מראפשיץ** ונעשה לתלמידו המובהק, וכעבדיה קמיה מריה עמד לפניו ולא זו ידו מידו, ואף חמיו הראה לו חיבה יתירה והכתירו לרב ואבי"ד בראפשיץ.

איש על העדה

לאחר פטירת חותנו ביום י"א אייר תקפ"ז, קיבלו עליהם החברייא קדישא תלמידי וחסידיו חמיו כאיש על העדה למלאות מקום חמיו, ולהנהיג עדת בית ראפשיץ. ביתו נהפך לתל תלפיות ואלפים וביניהם רבנים ואדמו"רים באו לחזות בנועם עבודתו הקדושה, שהיה מלא פחד ומורא על כל סביביו ביחודים ובדביקות נורא. גם רבינו קודש הקדשים איש האלוקים הגאון הקדוש רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא** זיע"א בעל היהיכל הברכה' שהיה ג"כ מהחברייא קדישא תלמידי חמיו רבי נפתלי צבי, נסע אליו בשנת תר"ג בעת שהיה השערורייה הגדולה בגלילות גאליציע בענין העופות החדשים המשונים במראם שהביאו ממדינת קפריסין, הללו אוסרין והללו מתירין, ורבינו היהיכל הברכה' עמד בתוקף ובעוז נגד המתירים, שאסור באין פנים לאכול ולשחוט אותן העופות שאין לנו עליהם מסורת מאבותינו הקדושים מדורי דורות, ועל זה קמו עליו מכת המתירים לרודפו, ורבי אשר ישעיה עמד לימין רבינו לחזקו בדרכו ובשיטתו הנכונה, וקיבל אותו בחיבה ובאהבה גדולה כאחד הגדולים. גם בא עמו בקשרי ידידות שנקדת רבינו בעל היהיכל הברכה' בת לבו רבי **אלכסנדר סנדל** היתה אשת הרה"ק רבי **אשר ישעיה מקאלבסוב** זצוק"ל בן הרה"ק רבי **יחיאל מקאלבסוב** זצוק"ל בנו של רבי אשר ישעיה.

הסתלקותו ומורשתו אחריו

בחורף שנת תר"ה נפל לחוליו אשר ממנו לא קם, והראה לתלמידיו הקדושים על לוח השנה יום י"ד ניסן ערב חג הפסח שגרשם עליו ת"ב (ר"ת תענית בכורים), ואמר: מה זאת נרשם כאן ר"ת תשעה באב, ולאחר שנסתלק באותו היום הבינו למפרע דבריו הקדושים, שביום הזה נהפך לאבל לעדת בית ראפשיץ, וגם הבינו כנ"ל מה שאמר עליו החווה איגט קרבן פסח, שנסתלק ביום ובזמן הקרבת קרבן פסח. נטמן בעיר ראפשיץ ואוהל בנו על קברו הקדוש.

השאיר אחריו בנים הקדושים: הגדול רבי **מנשה** שמילא מקומו בראפשיץ, רבי **אהרן מרימנוב** ובסוף ימיו בראפשיץ, רבי **אלימלך מסוקלוב**, רבי **מנחם מנדל גולאנוב**, רבי **יחיאל מקולבסוב**, ובת אחת: הרבנית מרת חנה אשת רבי **משולם מייביש מברעזאן** בעל השפת אמת' זכרונם לברכה. נדפס ממנו לאחר פטירתו ליקוט מתורותיו הקדושים בשם 'אור ישע'.

זמני הרה"ק ומוצי"ט לשביעי של פסח	זמני הרה"ק ומוצי"ט לשבת פסח	זמני הרה"ק ומוצי"ט ליו"ט ראשון של פסח	סוף זמן שריפת חמץ	סוף זמן אכילת חמץ
הרה"ק ומוצי"ט ר"ת	הרה"ק ומוצי"ט ר"ת	הרה"ק ומוצי"ט ר"ת	ירושלים 11:17	ירושלים 9:56
8:32 7:53 6:38	8:31 7:52 6:37	8:28 7:49 6:34	בני ברק 11:19	בני ברק 9:58
8:29 7:55 6:54	8:28 7:54 6:52	8:25 7:51 6:49	ניו יורק 11:25	ניו יורק 10:08
8:52 8:29 7:26	8:50 8:27 7:24	8:45 8:22 7:20	קנדה 11:28	קנדה 10:11
9:12 8:41 7:36	9:09 8:38 7:34	9:04 8:32 7:29		